

Κυριακή του τελώνου και του Φαρισαίου.

π. Συμεών Κραγιόπουλος (†).

Τριώδιο.

Την πρώτη Κυριακή που μπαίνουμε στο Τριώδιο, η Εκκλησία μας εισάγει με την παραβολή του τελώνου και του Φαρισαίου (Λουκ. 18:10-14). Και από την παραβολή αυτή η Κυριακή ονομάστηκε Κυριακή τελώνου και Φαρισαίου.

Στην παραβολή μας παρουσιάζει ο Κύριος τον τελώνη από το ένα μέρος, τον Φαρισαίο από το άλλο. Και επαινεί ο Κύριος την ταπείνωση του τελώνου και τη μετάνοια του τελώνου, που είναι μαζί με την ταπείνωσή του. Και λέει ότι δικαιώθηκε ο τελώνης, ενώ κακίζει ο Κύριος την υπερηφάνεια του Φαρισαίου.

Και οι δύο πηγαίνουν να προσευχηθούν· και οι δύο. Στον ναό πηγαίνουν· όχι αλλού. Μιλούν με τον Θεό. Και ο Φαρισαίος και ο τελώνης είναι μπροστά στον Θεό. Δεν είναι πουθενά αλλού.

Δεν πήγε ο Φαρισαίος να κάνει αμαρτίες. Δεν έμεινε ο Φαρισαίος μακριά από τον ναό του Θεού. Δεν είπε: «Δεν πιστεύω σε Θεό, δεν παραδέχομαι Θεό, τα αρνούμαι όλα αυτά». Όχι· είναι θρησκευτικότατος και πηγαίνει στον ναό, για να προσευχηθεί. Και προσεύχεται αρκετή ώρα. Αλλά πηγαίνει με πολλή υπερηφάνεια, με πολλή αυτοδικαίωση, με πολλή αυτοπεποίθηση, με πολλή έπαρση. Και μολονότι είναι στον ναό, μολονότι προσεύχεται πολλή ώρα – μιλάει με τον Θεό, όχι με κανέναν άλλο· δεν πάει να μιλήσει με τον διάβολο – επιστρέφει στο σπίτι του όχι μόνο χωρίς να έχει γίνει τίποτε στην ψυχή του, αλλά σε χειρότερη κατάσταση.

Διότι, όταν πας στον Θεό να προσευχηθείς, και τελικά δεν γίνει τίποτε σ' αυτή σου τη συνάντηση με τον Θεό, δεν φεύγεις από κει όπως πήγες, αλλά χειρότερα. Για να μη σου ανοίξει ο Θεός τις πόρτες του, για να μη σκύψει ο Θεός να σε προσέξει, για να μη σου δώσει ο Θεός τη χάρη του, για να μη σε ελεήσει ο Θεός, αυτό σημαίνει ότι σε αποστρέφεται, ότι δεν σε δέχεται. Αυτό σημαίνει ότι μεταξύ σου και του Θεού υπάρχει ένα εμπόδιο, κάποιος τοίχος. Και αυτό είναι πολύ, πάρα πολύ άσχημο. Είναι πολύ χειρότερη αυτή η στερνή κατάσταση, από την κατάσταση στην οποία βρισκόσουν πριν προσευχηθείς.

Από την άλλη πλευρά είναι ο τελώνης, ο οποίος μπαίνει στον ναό και αυτός όπως ο Φαρισαίος, για να προσευχηθεί. Ο Κύριος το τονίζει: «ανέβηκαν δύο άνθρωποι στο ιερό, για να προσευχηθούν». Μπαίνει και ο τελώνης στον ναό. Στέκεται σε μια γωνιά και ούτε τα μάτια θέλει να σηκώσει προς τα πάνω ούτε να πει πολλά λόγια. Τίποτε. «Ο Θεός, ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ».

Ο τελώνης έχει συναίσθηση της αμαρτωλότητός του. Έχει συναίσθηση της άσχημης καταστάσεώς του, της αναξιότητός του, έχει συναίσθηση ότι δεν έχει τίποτε καλό μέσα του. Τίποτε. Και είναι βεβαρημένος. Θέλει να μετανοήσει. Οπωσδήποτε, για να πάει στο ιερό ο τελώνης, σημαίνει ότι έχει αποφασίσει να μετανοήσει. Έχει αποφασίσει να αφήσει την αμαρτωλή ζωή του. Αν απλώς έλεγε: «Θα μετανοήσω· θα πάω εκεί στον Θεό, θα παρακαλέσω να με βοηθήσει» και έμεινε μόνο σ' αυτό, δεν θα ερχόταν στην ψυχή του μετάνοια αληθινή, δεν θα ερχόταν η χάρη του Θεού. Και τελικά δεν θα έφευγε δικαιωμένος. Όπως είπε ο Κύριος, «κατέβη δεδικαιωμένος».

Ο τελώνης, ερχόμενος στον ναό, μαζί με τη σκέψη και τη διάθεση που έχει να μετανοήσει και να εξομολογηθεί τις αμαρτίες του – και τι αμαρτίες! – έχει μέσα του ταπείνωση. Ταπεινώνεται ενώπιον του Θεού και καθόλου δεν προσπαθεί να δικαιολογηθεί, καθόλου δεν προσπαθεί να παρουσιάσει τάχα αρετές. Τίποτε, τίποτε! Ταπεινώνεται. Παίρνει την τελευταία θέση. Πιο κάτω από κει δεν υπάρχει. Και αν υπήρχε, αυτός θα πήγαινε. Πήγε στο έσχατο σκαλοπάτι. Μετέφερε τον εαυτό του εκεί δια της ταπεινώσεως.

Αλλά όσο ταπειωνόταν, όσο κατέβαινε, όσο μέσα του συνετρίβετο και κατενύσσετο συναισθανόμενος τις αμαρτίες του – δεν τολμούσε ούτε τα μάτια του να υψώσει στον ουρανό – τόσο είχε ελπίδα· είχε μια κρυφή ελπίδα στον Θεό. Είχε μια κρυφή εμπιστοσύνη στον Θεό. Και γι' αυτό δεν σηκώνεται να φύγει. Διότι μόλις μπήκε στον ναό ο τελώνης και ένωσε έτσι, το πρώτο που θα είχε να κάνει ήταν να φύγει λέγοντας: «Δεν είμαι εγώ για εδώ. Εγώ είμαι χαμένος. Δεν σώζομαι εγώ. Δεν με ακούει εμένα ο Θεός. Για μένα, με αυτά που έχω κάνει και έτσι όπως είμαι, δεν υπάρχει σωτηρία». Δεν ενεργεί όμως έτσι.

Όσο πιο πολύ νιώθει την αμαρτία του, όσο πιο πολύ νιώθει το βάρος των αμαρτιών του, την όλη κατάστασή του, τόσο ο τελώνης ελπίζει στον Θεό. Ελπίζει στην ευσπλαχνία του Θεού, στην αγαθότητα του Θεού. Και γι' αυτό λοιπόν εκεί στη γωνιά κρυμμένος, όπου δεν τον βλέπει κανένας, δεν τον λογαριάζει κανένας, ούτε περιμένει αυτός να τον προσέξει κανένας, έχοντας όμως αυτή την ελπίδα στον Θεό, αυτή την εμπιστοσύνη στον Θεό, λέει: Ο Θεός, ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ. «Θεέ μου, είμαι αμαρτωλός· είμαι ο πιο ανάξιος άνθρωπος που υπάρχει στη γη. Έχω κάνει τόσα, που δεν έκανε κανένας άλλος. Νιώθω αυτό το βάρος να με πιέζει, αισθάνομαι να ανοίγει η γη να με καταπιεί. Αλλά πιστεύω ότι είσαι αγαθός Θεός, ελεήμων Θεός, σπλαχνικός Θεός.

» Σε παρακαλώ, ελέησέ με, όχι επειδή το αξίζω, αλλά επειδή εσύ είσαι αγαθός, επειδή εσύ είσαι Θεός εύσπλαχνος, επειδή εσύ αυτό κάνεις· τρέχεις να βρεις τον άνθρωπο, τον αμαρτωλό, τον ανάξιο άνθρωπο, αυτόν για τον οποίο δεν μπορεί να γίνει τίποτε. Ούτε ο ίδιος μπορεί να κάνει τίποτε για τη

σωτηρία του ούτε κανένας άλλος. Εσύ αυτόν τον άνθρωπο αναζητείς, αυτό το απολωλός ζητάς. Σε παρακαλώ, έλα, Θεέ μου· έλα. Το πιστεύω ότι θα έρθεις».

Όταν το λέει αυτό ο τελώνης, δεν έχει καμιά αμφιβολία ότι ο Θεός θα τον ακούσει. Και γι' αυτό επιμένει: «Έλα, Θεέ μου, πρόσεξέ με και ελέησέ με. Συγχώρησέ με, σπλαχνίσου με. Λύτρωσέ με από την αμαρτία, πάρε το αυτό το βάρος. Καθάρισε την ψυχή μου. Παραδίδομαι σ' εσένα. Κάνε με όπως εσύ ξέρεις, Θεέ μου». Πήρε τέτοια στάση και γι' αυτό ο τελώνης δικαιώθηκε.

Τι θα πει δικαιώθηκε; Όχι ότι μπορούσε να σταθεί μπροστά στον Θεό και να πει: «Είμαι δίκαιος, είμαι ενάρετος, κάνω τούτο, κάνω εκείνο», όπως έλεγε ο Φαρισαίος, ο οποίος, ακριβώς επειδή είπε αυτά που είπε, δεν δικαιώθηκε. Αλλά τι; Ο Θεός δίνοντας τη χάρη του στον τελώνη, δίνοντας τη συγχώρηση, το έλεός του, το πλήθος του ελέους του, καθάρισε τον τελώνη, τον συγχώρησε, τον αναγέννησε και του έδωσε “δικαιοσύνη”, του έδωσε δηλαδή αρετή, πολλή αρετή· τον έκανε άγιο.

Διότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να γίνει άγιος μόνος του. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να καθαρισθεί μόνος του. Δεν μπορεί να κάνει τίποτε μόνος του, όσο κι αν κοπιάσει, αν δεν βοηθήσει ο Θεός, αν δεν του το κάνει ο Θεός. Από τον τελώνη ο Θεός περίμενε αυτή την ταπείνωση, αυτή τη μετάνοια, για να του δώσει όλα αυτά που του έδωσε. Και του τα έδωσε, και έτσι ο τελώνης έφυγε από τον ναό δικαιωμένος.

Από το βιβλίο: π. Συμεών Κραγιοπούλου, Συνάξεις Τριωδίου Α', Πανόραμα Θεσσαλονίκης, β' έκδοση 2013, σελ. 76.

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>